

המכה השביעית

(178) ספר מי השילוח - פרשת וארא

ענין השבע מכות שבסדר הזה. הם נגד פסוק שש הנה שנה ה' ושבע תועבות נפשו. רק שלמה חשב לסדר העונות, לפיכך סדר תחילה עון קל ואח"כ החמור, וכאן כשנענשו מצרים על כל העונות הללו שהיו משוקעים בלם נענשו תחילה על החמור, מכת דם הוא נגד משלח מדנים בין אחים, כי עיקר ההרחקה מהש"י הוא מדת הכעס כי אף שהתאוה ג"כ מרוחקת מהש"י אך, עוד יוכל להמצא בה טוב אבל מדת כעס הוא ביותר מרוחק מהש"י, ונגד יפיח כזבים עד שקר ה' מכת צפרדע, הי המצרים ה' מפיחים כזבים על ישראל מלשון יפיח הוא שכל דבר קטן היו מפיעחים ומגדילים אותו, כי בישראל הדין הוא אף כשאחד רואה בחבירו שחטא ואין עדים בדבר רק הוא לבדו ראה אסור לו להגיד כי האי מעשה דטובי חטא, והוא מפני כשאין עדים בדבר אז ראי' כי הש"י לא ירצה בפרסום החטא ורוצה להסתיר אותו בעוה"ז ולפיכך אסור לפרסמו, אבל הם היו מפרסמים מאוד לכן בא עליהם מכת צפרדעים שהם ג"כ מקרקרים והומים ולא היו המצרים יכולין להשמיע את קום, ונגד רגלים ממהרות לרוץ לרעה ה' מכת כנים כי אצל ישראל נאמר צדק ילין בה, היינו שהיו מלינים את הדין אף בדבר שהיו יודעים שהדין עמהם אעפ"כ לא היו ממהרים מפני שהיו רוציים לצדד ולמצוא עוד זכות, והמצרים היו להיפך שהיו ממהרים לצער לישראל אך הש"י בחמלתו שמרם ולא פעלו כלום אף במהירותם, ונגד זה היו מכת כנים כי בבריאה קטנה נמצא ג"כ מהירות התנועה אך מה יפעול עם כל מהירותו הלא קטן הוא, ונגד לב חורש מחשבות און, ה' מכת ערוב לפי שהיו מחשבים עצות להרע לישראל ע"כ ה' מכת ערוב של חיות רעות נגד ערוב של מחשבות רעות שהיה במחשבתם, ולזה נאמר במכת ערוב והפלתי כו' לבלתי היות שם ערוב, היינו שהש"י יברר אשר לא נמצא בישראל שום ערוב במחשבתם, ונגד ידים שופכת דם נקי ה' מכת דבר, ונגד לשון שקר היא מכת שחין, לאשר העיזו פניהם בדברי שקר לכן נתביישו כמ"ש ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה, ונגד עינים רמות היינו שהיו מתגאים בעצמם שיש להם השפעות כל טוב הראה להם מכת ברד, כי עיקר ההשפעה בעוה"ז הוא גשם ראו איך הגשם שבא מצדכם הוא ברד, ולזה ה' מכה זו ע"י מרע"ה כמ"ש נטה את ידך כי מרע"ה ה' מבורר במדה הזאת כמ"ש והאיש משה עניו כו':

(182) ספר ערבי נחל - פרשת וארא

כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגפותי אל לבך. צריך לדקדק למה בשום מכה אין כתוב כן. ויובן עם מ"ש האר"י ז"ל בכוונת ההגדה של פסח במכת ברד שמכה זו יצאה מן החסד שבמלכות דקדושה והכה בתפארת שבקליפה ע"ש. וידוע שבחינת התפארת הוא הלב, והיינו אל לבך וק"ל. ועם זה יש ליישב מאמר התמוה ברש"י כאן שכתב את כל מגפותי מכאן למדנו שמכת בכורות שקולה כנגד כל המכות, והוא, כי ידוע בכל שיעור קומה עיקר המנהיגים הם המוח והלב, וביארנו במ"א כי המוחין הם הכולל מן כל הקומה, וכמו שהכולל בכל מקום עם שנרמז באחד הוא שקול נגד כל הקומה ויותר, כמו שער החמשים שבנ' שערי בינה שנחשב לשער א' שהוא הכולל של כולם, ונחשב ושקול כנגד כולם, ויותר כך המוח שקול נגד כל הגוף ויותר:

ואמנם, בגוף הוי הלב העיקר וחשוב נגד כל הגוף ואין גדול במעלה מאת הלב רק המוח אשר אם כל הגוף בכף מאזנים והלב גם עמהם המוח מכריע את כולם. ובזה אתי שפיר כוונת רש"י, כי כל מכה היה באבר א' של כל הקומה דס"א, ואם כן מדחזינן דכתב קרא הכא אל לבך שהיה מכה זו בתפארת דס"א והלב הוא שקול נגד כל הגוף, ואפילו הכי לא נכנע פרעה, אם כן שמע מינה דמכת בכורות שהכניע לפרעה היה גדול ממכת ברד, אם כן שמע מינה דמכת בכורות היה בג' ראשונות דזעיר אנפין דקליפה, ומוכח כך מהא דאמרן דהא אין חשוב יותר מהלב בכל הקומה רק המוחין, ואם כן ממילא למדנו שמכת בכורות שקול נגד כולן דמוח שקול נגד כל הגוף וק"ל: